

Achtergrondinformatie bij de uitbreidingsset 'Multicultureel'

TERMEN EN BEGRIPPEN

- CULTUUR
- WESTERSE CULTUUR
- ALLOCHTOON /AUTOCHTOON
- VOORORDELEN/DISCRIMINATIE/RACISME
- DEFINITIE VAN DISCRIMINATIE
- DEFINITIE VAN RACISME
- BEELDVORMING
- UITHUWELIJKING
- EERWRAAK
- RAMADAN

TERMEN EN BEGRIPPEN

➤ CULTUUR

Cultuur in het algemeen verwijst naar het patroon van menselijke activiteit en de symbolische structuren, die deze activiteiten een zekere betekenis geven. In filosofische zin wordt cultuur, dat wat door de mens verworven is, tegenover de "natuur", dat wat aangeboren is, gesteld. Er bestaan uiteenlopende definities van "cultuur", die duiden op verschillende theoretische benaderingen voor de beeldvorming of evaluatie van de menselijke activiteit en haar producten.

Uiteraard is het bovenstaande een bijzonder brede definitie. Het geheel aan gedragingen omvat de normen en waarden van de cultuur, haar taal en kunstuitingen, religie, politiek, economie en technologie. En eveneens het leefbaar maken van het landschap door het in cultuur te brengen. In die zin is cultuur (door de mensen gecreëerd) het tegengestelde van natuur (wat al bestond voor menselijk ingrijpen). Door al deze gedragingen en werkwijzen ontstonden vrij snel plaatselijke verschillen, die kenmerkend waren voor de plaats of het volk. Nauw verwant is het begrip *cultus* dat te maken heeft met een gebruik van bepaalde rituelen bij religies en de kunstuitingen daarvan.

In de archeologie wordt daarom vaak de ene cultuur van de andere onderscheiden aan de hand van de stijl van de overblijfselen, bijvoorbeeld de motieven op het aardewerk of de vorm van de werktuigen

Culturen zijn veranderlijk en beïnvloeden elkaar zodra de dragers van een cultuur in contact komen met dragers van een andere cultuur. Het is daarom gevaarlijk om de grenzen van de ene cultuur en de andere te absoluut te zien. Een goed voorbeeld daarvan is de cultuur van de mensen die uit Afrika als slaven naar Noord-Amerika gebracht werden. Afgaande op het aardewerk dat zij achterlieten in nederzettingen op de Amerikaanse kust zou men gemakkelijk de gevolgtrekking maken dat zij iets met China te maken hadden. Zij gebruikten namelijk het aardewerk van hun slavenhouders. Toch is het waarschijnlijk dat zij aan een deel van hun Afrikaanse erfdeel vasthielden. Dit voorbeeld maakt ook duidelijk dat er zeker sprake is van samensmeltingen van culturen die de definiëringen weer bemoeilijken. (www.wikipedia.org)

➤ WESTERSE CULTUUR

De term "westerse cultuur" heeft betrekking op de verzameling aan normen, waarden, gebruiken en soms artefacten die de vele culturen in de westerse wereld met elkaar delen. Tegenwoordig verspreiden 'westers e waarden' zich steeds sneller over de hele wereld en grijpen ze diep in in alle geledingen van voorheen traditioneel conservatieve samenlevingen.

Het begrip "westerse cultuur" is een verzamelterm voor de vele westerse (sub)culturen in de wereld en heeft betrekking op een cultuur die zijn historische oorsprong vindt in Europa, maar als gevolg van kolonisatie, handel en massamedia zich verspreid heeft over het grootste deel van de wereld.

➤ ALLOCHTOON / AUTOCHTOON

Er is doorlopend discussie over deze termen, over of ze juist stigmatiserend zouden zijn en over eventuele alternatieven. Vooral nog zijn het de meest gebruikte en meest geaccepteerde termen om iets duidelijk te maken over de culturele en etnische achtergrond van inwoners van Nederland.

Autochtonen worden vaak aangeduid als de oorspronkelijke bewoners van een land. In Nederland zouden dat dus mensen zijn die in Nederland zijn geboren. Maar dat is dus niet het geval en daarom is het aantal autochtonen ook veel lager dan mensen denken. Want je bent pas een autochtoon als je beide ouders in Nederland zijn geboren. Het heeft dus niets te maken met het feit waar een kind zelf is geboren.

Het woord allochtoon komt uit het Grieks en betekent zoveel als vreemd of anders. In de moderne tijd wordt het gebruikt om aan te geven dat iemand uit een ander land komt. Het woord werd voor het eerst gebruikt in 1971 in een rapport voor het Nederlandse Ministerie van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk. Daarvoor heetten mensen die vanuit een ander land naar Nederland kwamen gewoon migranten of gastarbeiders.

Een allochtoon is volgens het CBS iemand waarvan in ieder geval één van de beide ouders in een ander land is geboren. Daarbij wordt wel verschil gemaakt tussen mensen die zelf ook in het buitenland zijn geboren (eerste generatie allochtoon) en de kinderen die hier zijn geboren, de zogenaamde tweede generatie allochtonen. Verder wordt er ook nog onderscheid gemaakt tussen westerse en niet-westerse allochtonen. Een niet-westerse allochtoon is het kind van ten minste één ouder die is geboren op de volgende continenten: Afrika, Latijns-Amerika, Azië (daar hoort Turkije ook bij). Verder zijn mensen niet-westerse allochtonen als één of beide van hun ouders zijn geboren in: Aruba, De Nederlandse Antillen, Suriname. Met westerse allochtonen worden die allochtonen aangeduid die komen uit alle landen in: Europa (zonder Turkije), Noord-Amerika, Oceanië, Japan, Indonesië.

Wie goed kijkt naar de benamingen zoals hierboven staan, zal moeten concluderen dat ook Prins Willem Alexander een allochtoon is. Zijn vader is immers Duitser en zijn moeder Nederlandse. De prins valt onder de noemer westerse-allochtoon. Zijn vrouw Prinses Maxima die uit Argentinië komt is eveneens een allochtoon, maar in dit geval een niet-westerse allochtoon. Hun dochters die dus wel in Nederland zijn geboren, maar ook weer een ouder hebben die niet in Nederland is geboren zijn eveneens als hun moeder niet-westerse allochtonen. ([www. http://mens-en-samenleving.infonu.nl/](http://mens-en-samenleving.infonu.nl/))

➤ **VOOROORDELEN / RACISME / DISCRIMINATIE**

Dagelijks staan we bloot aan veel indrukken. Om die te verwerken treedt bij ons denken een mechanisme in werking dat categorieën vormt. Dat categoriseren houdt altijd een zekere mate van generaliseren in. We negeren de individuele kenmerken en zien de specifieke gemeenschappelijke (bijvoorbeeld bij: Belgen, Duitsers, jeugd, of ouderen). Stereotypen zijn gedachten over eigenschappen van leden van groepen die vaak niet op voldoende feiten zijn gebaseerd. Als stereotypen gepaard gaan met negatieve gevoelens ten aanzien (van individuen uit) specifieke groeperingen, spreken we van vooroordelen.

Het handelen op basis van vooroordelen kan leiden tot discriminatie. "Vooroordelen en discriminatie zijn onderdeel van het gezamenlijke sociale erfgoed van de samenleving en onderdeel van een opvoeding waar niemand volledig aan ontkomt. In de opvoeding komen we al heel jong in aanraking met hiërarchische gestructureerde en stereotype beelden over onszelf en over anderen." Dit zegt Lydia van den Broek in haar boek *Ironie van de gelijkheid*.

➤ **Definitie van discriminatie**

Feitelijk betekent discrimineren 'verschil maken'. Discriminatie betekent volgens criminoloog Frank Bovenkerk (1978): *"Het systematisch ongelijk behandelen van personen of groepen op basis van kenmerken van die personen of groepen, die in de gegeven situatie niet relevant moeten worden geacht."* Discrimineren is een handeling gebaseerd op het hebben van vooroordelen (een houding) die voortkomt uit negatieve stereotypingen.

➤ **Definitie van racisme**

Onder racisme verstaan we letterlijk 'het ongelijk behandelen van mensen of groepen op basis van zogenaamde raskenmerken'. In de literatuur wordt gesproken over klassiek racisme, dat gestoeld is op een indeling van de mensheid in rassen en subrassen, en modern racisme waarbij de raszuiverheid centraal staat. Het klassiek racisme heeft wetenschappelijk afgedaan, maar als traditie niet. Nog steeds kom je in sommige schoolboeken raciale indelingen van de mensheid tegen. Bij het modern racisme wordt niet meer gesproken van rassen, maar over volken, etnische groepen, culturen, die een bedreiging vormen voor het "eigen volk". (www.multicultureelopleiden.nl)

➤ **BEELDVORMING**

Onderzoek over beeldvorming wordt gedaan door bijvoorbeeld FORUM. Zie: www.forum.nl/beeldvorming

'Een vreemde in eigen land' Ontevreden autochtone burgers over nieuwe Nederlanders en de overheid
Onvrede over de multiculturele samenleving neemt steeds grotere vormen aan. Maar wat gaat er precies schuil achter het wantrouwen jegens migranten en de politieke orde die voor hun aanwezigheid verantwoordelijk wordt gehouden? In dit onderzoek worden ontevreden burgers zelf aan het woord gelaten en wordt hun onvrede geanalyseerd. – Forum www.forum.nl

➤ **UITHUWELIJKING**

Uithuwelijking is niet iets dat voorgeschreven wordt door de Islam. Het kan een cultureel gebruik zijn verbonden aan verschillende godsdiensten. Het is overigens een ander begrip dan een 'gearrangeerd huwelijk'. "De mensen die er voor kiezen om dit traject aan te gaan, vinden het belangrijk dat hun ouders een aandeel hebben bij het vinden van de juiste partner. Wie kent je immers beter dan je eigen ouders? Wanneer twee potentiële kandidaten een klik hebben, worden er nieuwe meetings gepland zodat men elkaar beter kan leren kennen. Als de twee na een paar gesprekken nog steeds een positief gevoel over elkaar hebben, nadat ze God om bemiddeling hebben gevraagd, begint de voorbereiding voor het verlofings- en huwelijksfeest." (3-2-2014 Salima Benali – www.moslimomroep.nl)

➤ **EERWRAAK**

Eer gerelateerd geweld is geestelijk of lichamelijk geweld om de geschonden eer van de familie te herstellen. Eerwraak (eermoord) is een vorm van eer gerelateerd geweld. De term eerwraak verwijst naar het doden van een meisje of vrouw (soms ook een jongen of man) wegens schending van de eer van de familie. Eerwraak is de meest extreme vorm van eergerelateerd geweld. Het besluit tot eermoord wordt vaak niet individueel genomen. Het is meestal een beslissing van de familie die meent dat haar eer op het spel staat. Eer gerelateerd geweld komt niet voort uit religie. Het heeft te maken met culturele en sociale regels binnen een aantal niet-Nederlandse gemeenschappen. Meestal zijn meisjes en vrouwen slachtoffer van eer gerelateerd geweld. Maar ook jongens en mannen zijn soms slachtoffer. Bijvoorbeeld als een man: vreemd is gegaan met een getrouwde vrouw; niet instemt met een gearrangeerd huwelijk; homoseksueel is; niet wil meedoen aan eer gerelateerd geweld tegen een ander (www.rijksoverheid.nl)

➤ **RAMADAN**

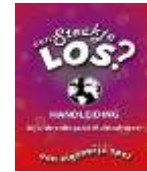
De ramadan valt elk jaar op een andere datum. Dit hangt af van de stand van de maan. Gedurende 30 dagen onthouden moslims zich van eten, drinken, roken en seks. Alleen 's ochtends en 's avonds mag wel gegeten en gedronken worden. Het ontbijt dat ze eten voor zonsopgang heet 'sohr', bestaande uit speciale gezonde gerechten. Het gerecht dat na zonsondergang wordt gegeten heet 'iftar'. In Noord-Afrika bestaat dit gerecht uit een dikke soep die 'harira' wordt genoemd. In Saoedi-Arabië onderbreken moslims het vasten met dadels en koffie, in Turkije met olijven en thee en in India met zoete melkdranken en fruit. De ramadan is een periode van bezinning, solidariteit en respect. Door te vasten tonen moslims hun solidariteit met mensen die arm of hongerig zijn. Ook zorgt het vasten voor discipline, uithoudingsvermogen en zelfbeheersing. Door niet toe te geven aan verlangens overwinnen vastende moslims hun lusten en begeerten. Meedoen aan de ramadan is verplicht omdat het een van de 5 zuilen uit de islam is.

De 5 zuilen zijn:

- De geloofsbelijdenis (shahada)
- De rituele gebeden (salat)

- Het geven van aalmoezen (zakat)
- Het vasten tijdens ramadan (saum)
- De pelgrimstocht naar Mekka (hadj)

Zieken, zwangere of menstruerende vrouwen, soldaten in oorlogstijd en jongere kinderen hoeven niet mee te doen met de ramadan. Tijdens de ramadan proberen moslims vaak de hele koran te lezen. De koran is daarvoor verdeeld in 30 delen, djuz genaamd.

De ramadan wordt afgesloten met het suikerfeest: Id-Al-Fitr. Op die dag gaan moslims naar de moskee, dragen ze hun mooiste kleren en geven ze elkaar cadeautjes. Families zoeken elkaar op en eten veel zoetigheid, fruit en dadels. Het Suikerfeest is een feest waarop de moslims opnieuw kunnen beginnen. Hierna zijn alle zonden vergeven. Daarom is het Suikerfeest een soort nieuwjaarsdag. (www.schooltv.nl)